

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Claudii Fleurii Abbatis Historia Ecclesiastica

Ab anno Christi 1618. usque ad annum 1620

Fleury, Claude

August. Vind. [u.a.], 1777

VD18 90118847

§. 1. Batavorum Calvinistarum controversia de summa potestate circa
sacra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-67326](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-67326)

Tres Cæsaris Ministri ab Hæreticis
e fenestra projecti.

HISTORIÆ ECCLESIASTICÆ

CONTINUATÆ.

LIBER CXCI.

PAULUS V. PONTIF. MAXIMUS.
MATHIAS I. OCCID. IMP.

§. I.

Batavorum Calvinistarum controver-
sia de suprema potestate circa
Sacra.

Interim in Belgio foederato controver-
sæ illæ inter Arminianos & Goma-
ristas magis magisque exæstuabant;
Hist. Eccles. Tom. LVI, A isti

Sæc. XVII.
A. C. 1618.

Sæc. XVII. isti enim universam potestatem rerum
A. C. 1618. Ecclesiasticarum, dogmatum, censuræ, rituum & Synodorum convocandarum solis Verbi Ministris a jure concessam esse, ac proin cuius communitati pro suo arbitrio Ministros sibi præficere, integrum esse contendebant, Gomaristæ vero eisdem præter externam curam, atque executionem vix aliud concedebant, supremam in res sacras potestatem solis Principibus adjudicantes. Enimvero hæc quæstio de supremo in controversiis disciplinæ, & doctrinæ Judice, cui etiam Ministros vocandi jus competeret, jam dudum apud ipsos Lutheranos agitabatur, sed hucusque nondum decisa est; ex his Guilielmus Sarcerius Mansfeldensis Præco in suo libro de mediis conservandi Religionem pag. 287. tradidit, quod Principes, Nobiles, & Magistratus veluti *Ecclesiæ feudatarii & Vassalli* potestatem vocationis primum a Pastoribus tanquam *Dominis directis* accipiant (*). Pariter Georgius Myller seu Myllius Augustano Magistratui *jus vocationis* denegabat, quamvis novus
 hic

(*) Ich laß mir gefallen, daß die Obrigkeit den Beruf der Kirchendiener habe, doch mit dem Bescheid, daß sie weiß, daß solcher Gewalt der Kirchen Eigenthum ist, und daß sie dieselbige von ihr zu Lehen trage.

hic Præconum *dominatus in ipsis principis* Sæc. XVII.
 expulsiōe Ministrorum ibidem suppress- A. C. 1618.
 sus fuerit (*) Nullatenus autem in
 Belgio eadem lis sopiri potuit, aut per
 Sacram Scripturam, aut per Ordinum
 decreta, quibus contra Gomaristas sta-
 tutum, quod *cuiilibet Provinciæ, imo &*
cuius Civitati & comunitati, quam ipsi Ec-
clesiam vocant liberum sit, ut suo arbitratu
Pastores eligeret: Ceterum utraque pars
 litigantium Angliam in suas partes per-
 trahere conabatur, ut saltem potentia
 & auctoritate decideretur illud Religio-
 nis caput, quod nec Sacræ Paginæ,
 utpote ab utraque parte in suum favo-
 rem allegatæ, nec cujuscunque Eccle-
 siæ, utpote in aliam jurisdictione ca-
 rentis, sententia & iudicium definire
 potuit. Ceterum Gomaristæ Prote-
 stantes haud firmum causæ suæ ful-
 crum sibi polliceri poterant in patroci-
 nio Anglorum, cum non modo ipse-
 met Rex, sed etiam plures Episco-
 pi non prorsus alieni essent ab Arminia-
 norum sententia: quos inter haud in-
 firmus erat Joannes Overallus Conve-
 triensis, & Lichtfeldensis Pseudo-Epi-
 scopus,

A 2

(*) Der Herrn Pfleger und geheimen Râth
 der H. Reichsstadt Augsburg wider Georg Mül-
 lers ausgestreuten famosen gedicht Anno 1587.
 num. 94.

Sæc. XVII. scopus, qui in sua epistola ad Hugonem
A. C. 1618. Grotium die vigesima Junij Londino
 data testatur, quod summa delectatione
 perlegerit ipsius librum de *imperio
 summarum potestatum in Sacra*: contro-
 versias tamen de *Prædestinatione* magis
 magisque in schisma erumpere deplorat,
 addens, quod Spalatinus Archiepiscopus
 professus esset, *eas non sibi videri res fidei,
 sed disputationis Theologicæ, ideoque non esse
 permittendum, ut Concionatores his de rebus,
 publicis & adversis Concionibus ad distractionem
 plebis inter se contenderent, sed potius
 privatis colloquiis Doctorum, ex liquidis S. Scripturæ
 & antiquitatis testimoniis easdem componerent.*
 His subjunxit Overallus, ejusdem quoque
 Sententiæ Episcopus fuisse Regemque dixisse,
*videri sibi temerarium, de hujuscemodi
 quæstionibus divinæ Prædestinationis tam
 scrupulose homines contendere, tamque
 confidenter asserere, quasi cælo delapsi
 divinis consiliis intersuissent.* Ita nempe
 omnes Sectarii ceteros mox ad *liquida Sacræ
 Scripturæ, & antiquitatis (vix non dixissent:
 traditionis) testimonia* in suis controversiis
 remittunt, quin tamen expensis utrinque
 ejusmodi testimoniis vel unicum controversiæ
 caput hucusque decidere potuerint, sed vel
 ad *mutuam tolerantiam*, vel militarem vim,
 aut ad miserum illud effugium

gium, quo motam controversiam non Sæc. XVII.
 esse circa fidem ajunt, recurrere coacti A.C. 1618.
 fuerint, prout ad annum sequentem lu-
 culenter patebit.

§. II.

Gomaristarum tumultus Amstelodami contra Arminianos.

Deficiente igitur legitimi Judicis au-
 ctoritate tanto furiosius Gomarista-
 rum seu Contra - Remonstrantium in
 Arminianos, & in illos horum exar-
 descebant animi, quanto arrogantius
 Gomaristæ Mauritii Comitis Nassovii,
 Principis Aurasici, & ex Ordinibus non
 nullorum patrocinium potentiamque
 jactitabant: nec moderatiores erant
 Arminiani, seu Remonstrantes, qui uni-
 versum ferme populum, atque ex Op-
 timatibus non paucos, suæ doctrinæ
 suffragari gloriabantur. Horum igitur
 præsidio tuti Remonstrantes domina-
 die duodecima Februarij Amstelodami
 hora constituta in ædibus cujusdam
 mercatoris convenerant, sectæ suæ Præ-
 conem audituri. Id cum Gomaro - Cal-
 vinistæ animadvertissent, ingens con-
 tinuo eorum multitudo domum primam
 assultat, mox & fenestras, valvasque
 lapidibus obruit, & paulopost cives
 magno numero accurrentes vim inten-

*Newill. hist.
 D' Holland.
 tom. I. pag.
 110.
 Jæger. hist.
 Eccl. I. 7. c. 7.
 Merc. Gal-
 lob. tom. II.
 lib. 3.*

A 3 tant